

Lootes parimat, ent valmistudes ka üllatusteks

Urmas Sule – Eesti Haiglate Liidu juhatuse esimees

Praeguseks on selge, et valitsuse poolt Riigikogule üle antud 2026. aasta riigieelarve tervishoiusektorile häid uudised ei toonud. Tervisekassa juhi konkurss alles käib, nii et ka sealtpoolt pole meil tulevikusuundade ja lahenduste osas veel selgust. Eelarvepositsiooni muudatused tähendavad Tervisekassale võrreldes planeerituga täiendavat kokkuhoidu juba käesoleval aastal ligi 50 ja järgmisel aastal täiendavalt 75 miljoni euro ulatuses. Summad on aukartustäratavad ja nendega toimetulemine eeldab olulist panustamist kõigilt tervishoiu osapooltelt.

Selge on, et tervishoiusektori muresid saab suuremas osas lahendada ainult Tervisekassa eelarve raames, mujalt mingit imeabi loota ei ole. Kuna valitsuse peamine prioriteet on tugevdada kaitsevõimet ja laiemalt toimepidevust, on mõisteta, et muudele tegevustele tähendab see piiratud ressursse. Samas oleks loogiline eeldada panustamist ka tervishoiuvaldkonna toimepidevusse. Praegu seda siiski veel kusagilt ei paista.

Kuuldavasti on plaanis tervishoiuteenuste loetelus ehk hinnakirjas rakendada labori- ja radioloogiateenustele madalamaid hindu. Selline lähenemisviis eeldab kindlasti põhjalikke analüüse ja sisulisi läbirääkimisi. Sisemiste ressursside leidmine kirvemeetodil pole kõige mõistlikum tee, eriti arvestades teadmise, et elutähtsate valveteenused on oluliselt alarahastatud.

Tervishoiu ressursikasutuse hindamiseks on oluline teada, et 2024. aastal oli haiglavõrgu arengukava haiglate koondtulem ilma sihtfinantseerimisteta 0,2% käibest ehk 10,75 miljonit eurot. Aastatel 2022 ja 2023 oli arengukava haiglate koondtulem ilma sihtfinantseerimiseta -2,1% ja -2,5% käibest. Neist arvudest võib selgelt välja lugeda, et elutähtsate teenuste tagamiseks kasutab tervishoiusektor vägagi piiratud rahalisi vahendeid ratsionaalselt. Tänapäeval tasemelt veelgi madalamale langemine kätkeb endas süvenevaid toimepidevuse katkemise ohte.

Tervishoiusektori osapooltena oleme leppinud terviseministri, Tervisekassa ja

sotsiaalpartneritega kokku osa toimepidevuseks vajalikke eeldusi – personalikulud – 22. märtsil 2025 sõlmitud kollektiivlepingus. Lepe tähendab tervishoiutöötajatele miinimumpalkade tõusu 5% ulatuses järgmise aasta 1. aprillist. Hetke parim teadmine on, et Tervisekassa on käesoleva aastaga võrreldes planeerinud 2026. aasta tervishoiuteenuste kulude kasvuks 58 miljonit eurot. Personalikulude katteks üksinda kulub ligi 47 miljonit eurot. Haiglate liidu seisukohalt on seda kogu sektori toimepidevuse tagamiseks kindlasti vähe.

Kogu kokkuhoidu ja kasinust rõhutava ning kaitsekulusid prioriteetseks pidava majandamisruumi juures ei tohiks otsustajad meditsiinisektorit kujundades ja selle rahastust paika pannes unustada, et Eesti tänane igapäevaselt toimiv tervishoiusüsteem ei ole mitte osake ebamäärasest laiapindsest riigikaitsest, vaid ongi otseselt üks riigikaitse eluline komponent. Haiglad oma ravimeeskondadega on elutähtsa abi tagajad, seda nii võimalikul sõjaväljal tegutsevatele Eesti ja liitlaste kaitseväelastele kui ka tsiviilelanikele nii sõja kui ka mis tahes loodus- või muu hädaolukorra tingimustes. Võimalikult õhukeseks lihvitud süsteemis ei ole enam seda möödapääsmatult vajalikku tegevusvaru (eriti just inimeste osas), mis võimaldaks kriisitingimustes toimimist mehitada ja tagada vajalike ressursside olemasolu alates turvalistest ruumidest ning kriisikindlastest tehnosüsteemidest kuni meditsiinitehnika ning ravimite varuni. Nende võimete tagamine nõuab aga tegutsemist ja rahastust juba täna, sest siis kui häda käes, on ettevalmistustega alustada kahjuks juba hilja.

Kokkuvõttes oleme kõik 2025. aasta oktoobri alguses seisus, kus ootame otsekui Godot'd ehk mingeid teed tulevikku näitavaid otsuseid, kuid hoolimata suurtest ootustest olukorra paranemiseks võib töövõiduks pidada ka toimiva tasakaalu säilimist. Ehk nagu peaminister armastab öelda – hoiame ootused ikka madalal ...

Urmas Sule